

Sprawozdanie

Komisji gminnej o wniosku posła Daty w sprawie wydania podręcznika dla urzędów gminnych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 21. stycznia b. r. postawił Poseł Data wniosek, ażeby Wydział krajowy postarał się o wydanie taniego i praktycznego podręcznika dla urzędów gminnych. Sprawa jest tak jasna i oczywista, iż nie zachodzi potrzeba rozbierania jej szczegółowo, ani rozwodzenia się nad tem, że byłoby to rzeczą nader potrzebną i pożyteczną, ażeby został wydany podręcznik dla urzędów gminnych. Inna jednakowoż jest rzecz rozwiązanie pytania, jaki ma być ten podręcznik i co ma w sobie zawierać, albowiem pożytek i praktyczny skutek zależeć będzie tylko od jego wewnętrznej wartości. Pod tym względem mogą być dwa sposoby rozwiązania kwestyi; albo to będzie krótki, katechizmowy podręcznik, zawierający najważniejsze tylko objaśnienia ustawy gminnej i najważniejszych zadań i obowiązków, które zwierzchności gminne na mocy tej ustawy, tudzież innych ustaw i rozporządzeń mają wykonywać, albo też ma zawierać szczegółowe wskazówki w rozlicznych sprawach, które z mocy obowiązujących ustaw zwierzchności gminne mają wykonywać i zawierać niejako pouczenia jak w razie danej wątpliwości te sprawy poprawnie załatwiać. W pierwszym wypadku będzie taki podręcznik niewystarczającym, bo gdy przyjdzie jakakolwiek zawiła sprawa, podręcznik nie będzie zawierał pożądanej wskazówki, i nie może być wystarczającym, ponieważ nie będzie zawierał dostatecznych wskazówek ani pouczenia dla naczelników gminy nawet przy przeprowadzaniu bardzo prostych spraw, a cóż dopiero jakichkolwiek bardziej komplikowanych. W drugim wypadku będzie dla większej części gmin wiejskich nie dość dostępny, bo jeśli ma zawierać szczegółowe objaśnienia, jak należy przeprowadzać różne czynności urzędowe, zwłaszcza przy sprawach trudniejszych, musi być bardzo obszernym, i skutkiem tego do praktycznego użytku zbyt ciężkim. Trudności techniczne są bardzo wielkie z tego względu, że ustawa gminna jest w wielu swych postanowieniach niejasna, skomplikowana, że zakres kompetencji władz jest źle określony, a z drugiej strony zadania, które ma gmina na mocy obowiązującej ustawy w Austrii wykonywać są bardzo szerokie i szersze niż w wielu innych państwach za granicą. Że takie trudności wogóle istnieją w tej kwestyi, najlepszy dowód w tem, że w innych krajach także nie ma dobrych tego rodzaju podręczników, a u nas trudności muszą być większe, bo i ustawa jest już przedawniona i niejasna, i zakres działania gminy o wiele obszerniejszy. Można by także wydawać suchy zbiór ustaw rozmaitych i ważniejszych rozporządzeń, które zwierzchności gminne mają wykonywać i to bez żadnych komentarzy i objaśnień, tylko zawierający nadto pewne szematyczne wzory i formularze na wzór niektórych tego rodzaju publikacji w Niemczech i Prusiech, albo wydać komentarz objaśniający szczegółowo ustawę gminną. Czy sam tekst ustaw

i rozporządzeń bez objaśnień będzie dostateczną pomocą dla większości istniejących gmin, pod tym względem nasuwają się wielkie wątpliwości; czy zaś komentarz do ustawy gminnej będzie dobrym i czy swemu zadaniu odpowie — na to pytanie nie można dać ogólnej odpowiedzi, ale można je dopiero wtedy ocenić, gdyby był już jakiś komentarz i wtedy powiedzieć czy ten wydany komentarz jest istotnie dobry lub nieodpowiedni.

Z tych powodów i wobec nasuwających się i istotnych trudności Komisya sądzi, że nie można dać Wydziałowi krajowemu ściśle określonego polecenia, ale że Wydział krajowy może tę rzecz rozważyć bliżej i ewentualnie poczynić dalsze starania. Sprawa ta była zresztą niejednokrotnie przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu i w podobny drugi sposób ocenioną.

Komisya gminna zatem wnosi :

Wysoki Sejm uchwalić raczy :

Poleca się ponownie Wydziałowi krajowemu, aby sprawę wydania podręcznika dla użytku urzędów gminnych wziął pod rozwagę i ewentualnie poczynił w tym kierunku dalsze starania.

Lwów, dnia 5. stycznia 1898.

Przewodniczący :
Jaworski.

Sprawozdawca :
Górski.